

Militaire Spectator.

Zondag, den 14den October.

De *Militaire Spectator* verschijnt op onbepaalde tijden. Men abonneert zich voor 10 nummers, bij alle Postdirecteuren en Boekhandelaren, door het geheel Koningrijk à f 2, 25, franco per post. De Jaargang zal de 40 nummers niet te boven gaan. Alle inzendingen geschieden, franco, aan de Uitgevers BROESE & COMP. te Breda, met het opschrift: *Voor den Militairen Spectator*.

LETS

OVER

Nederlands Zee- en Landmagt

EN DE

OOST-INDIEN.

(Ingezonden Artikel.)

In den *Militairen Spectator*, in de laatste drie maanden uitgekomen, las ik, onder vele aangename herinneringen, den *Togt naar Palembang*, in het jaar 1821 ondernomen. Daar ik nu aan deze en eenige andere krijgstogten door Nederlandsche wapenen in die overzeesche bezittingen verrigt - heb deel genomen, zoo deed mij het herdenken, aan den moed en volharding, welke onze troepen - in die gewesten, waarin de mensch, onder de hevige inspanningen, die het krijgsmansleven meest altijd vorderen, dikwerf bezwijkt - steeds aan den dag legden, met reden trotsch zijn, tot een volk te behooren, dat, hoe klein in aantal ook, tot bewondering aller bekende volken verstrekt. Dit gevoel, en de oproeping van *Spectator* aan alle Nederlandsche krijgslieden, die onder onze krijgsbanieren gestreden hebben, om hunne bijdragen, tot de vaderlandsche geschiedenis, aan hem te rigten, ten einde deze, voor den onpartijdigen geschiedschrijver, in zijne bladen te verzamelen, deden mij besluiten, om mijne hulde aan mijne krijgsmakkers openlijk kenbaar te maken.

Men moet bovengenoemde en andere togten, in die gewesten, medegemaakt hebben, om zich een juist denkbeeld te kunnen vormen van de dapperheid, edelmoedigheid en onverschrokken volharding in het hevigste gevaar, welke onzen landaard bezielen, wanneer het de eer van de aloude roemrijke vlag geldt. Zoo staarde ik dan ook, met eene menigte der onzen, in het midden der maand Junij 1821 naar het fre-

gat van der *Werf*, toen de vijand naar onze vloot een groot aantal brandende houtvloten afzond; welke - door den snellen stroom voortgestuwd - de geheele vloot met eene bijna onvermijdelijke vernieling bedreigde. Was er slechts één vaartuig in brand geraakt en gesprongen, dan ware dit ongeluk, door de nabijheid der andere schepen, zeker door andere ongelukken gevolgd geworden. Beraden kloekmoedigheid kon de vloot voor eene gedeeltelijke of geheele vernieling redden. Het oogenblik was haghelijk, doch ook redding nabij. De grootte van het gevaar overziende, sprong een groot aantal matrozen van bovendeks, van het fregat, met de enterbijl in de vuist, in de rivier, en, trotsch de groote uitgestrektheid en het verschrikkelijk woelen der vlammen, zag men hen tusschen de vloten zwemmen, om de, onder het water aangebrachte, verbindingen door te kappen. De losgemaakte gedeelten werden, door de bemanningen der sloepen met dregankers, nog brandende tusschen de overige schepen heen gesleept, tot zoo verre zij zonder gevaar aan den stroom konden worden overgelaten. Wanneer men de gevaren opsomt, waaronder deze kloekmoedige daad verrigt werd, dan zal men in de krijgsgeschiedenis te vergeefs naar trekken van dapperheid zoeken, die daarmede vergeleken kunnen worden. Vooreerst de hevige stroom, waarmede de vloten voortgestuwd werden: 2° de verschrikkelijke vlammen, die de zwemmende matrozen omringden; 3° de menigte van *Kaaimannen*, die zich in de rivier ophielden; en eindelijk de toen hevig heerschende *Cholera Morbus*. Van alle kanten door den dood bedreigd, en zelfs om, na het ontkomen van het vijandelijk vuur, in het water of in de vlammen om te komen, aan het gevaar van verbrijzeld of eene prooi der kaaimannen te worden blootgesteld, of om onder de *Cholera* te bezwijken; zag men, niet tegenstaande dit alles, elk zich beijveren, de eerste te

zijn, dáár waar de dood het verschrikkelijkste grijsde. Dit schouwspel was ontzagwekkend, en vervulde de aanschouwers met ijzing, doch ook te gelijker tijd met bewondering.

De landtroepen betoonden bij dezen togt niet minder moed, standvastige volharding en de gestrengste krijgstucht. Een enkel voorbeeld moge daarvan het beste bewijs geven. In den nacht van den 16^{den} op den 17^{den} Junij moesten de troepen, ten gevolge van den snel opkomenden vloed, na een kort doch hevig gevecht, onder het bereik van het vijandelijk schroot vuur, tot aan hunnen middelen in de moerassen stand houden, na reeds van vier uren 's morgens onder de wapenen te zijn geweest en weinig voedsel te hebben genoten. De infanterie stond in quarrés geschaard, met het geweer in den arm, de morgenschemering afwachtende, zonder dat men een enkel woord van ongenoegen of ongeduld hoorde uiten; welke moedvolle lijdzaamheid des te meer te bewonderen was, aangezien de Cholera, bij het vertrek uit Java, reeds verschrikkelijk onder de troepen woedde, en in dien nacht verscheidene slagtoffers wegsleepte, die in de gelederen plotseling nederzegen. Hoe veel genoege mij het verhaal van den togt naar Palembang — onlangs door den Spectator gegeven — ook verschaft heeft, zoo heb ik echter — en voorzeker velen met mij, die dezen togt hebben medegemaakt en lezers van den Spectator zijn — met bevreemding opgemerkt, dat de schrijver bij die gelegenheid bijna niets gezegd heeft van het gedrag der artillerie. Dit wapen had toch wel eene bijzondere vermelding verdiend, vooral voor de diensten, die hetzelve bij elke gelegenheid, maar vooral bij deze bewezen heeft. (1)

Bij den togt naar Palembang onderscheidde de artillerie

(1) Dit wapen, hetwelk in Nederland door de verlichte zorg van deszels geëerbiedigden Grootmeester en door den ijver van deszels chefs, zulke groote verbeteringen had ondergaan, dat hetzelve ook buitenlands, als een model genoemd werd, was in de Oost-Indien, door de zorg van den Luit. Kolonel Osten, Onder-Directeur te Sourabaya, maar vooral door die van den Majoor Gey, in 1824, tijdens de Celebische expeditie, zeer gewijzigd geworden. Ten gevolge der nieuwe inrigtingen, die men aan het materieel had aangebragt, kon men hetzelve in de oorlogen op Java, van 1825 tot 1830 gevoerd, door de moeilijkste wegen bewegen, en met dezelfde snelheid, als de infanterie en artillerie doen marcheren, hetwelk vroeger onmogelijk was. Van toen af was de artillerie niet alleen de bestendige geleider der beide overige wapenen, maar speelde in vele gevechten dikwerf de hoofdrol.

De schrijver.

lerie zich niet alleen door de uitwerking van het grof geschut, hetwelk op de vloot gedeeltelijk door het personeel van de artillerie bediend werd, maar het onderscheidde zich ook door, aan het hoofd der overige troepen, de vijandelijke batterijen te beklimmen. Het waren de artillerie-troepen, die op den 24sten Junij, eerst tegen het schrootvuur des vijands in, door het paalwerk bij de Gombora drongen. De Kapitein Gey, die zich met den 2^{den} Luitenant van Geen en ongeveer 50 kanonnières in eene landingsboot bevond, op welker boeg hij eenige handmortieren geplaatst had, forceerde dezen doortogt. De Luitenant-Kolonel Ries, kommandant over de artillerie dezer onderneming, het bevel der voorhoede verkregen hebbende, in een schietgat der vijandelijke batterij dringende, zeeg echter weldra door eene lanssteek getroffen ter neder, even als de Kapitein George, Adjudant van Generaal de Kock, welke drie dergelijke wonden bekwaam. Beide dapperen, hoe zwaar ook gewond, lieten zich in eene sloep nederleggen, om den Generaal het eerst de tijding der verovering dezer belangrijke sterkte over te brengen. De artilleristen, hunne officieren aan het hoofd, welke zich ook met geweren gewapend hadden, drongen het eerst door de schietgaten, sprongen van daar op den walgang af, en deden de verdedigers, zoowel door de bajonet als door het geweervuur, met zoo veel overhaasting vlugten, dat vele nog in de rivier en in de moerassen omkwamen; terwijl andere zich achter de op het paalwerk aangelegde batterijen verborgen, waar zij zich met hunne lansen nog zochten te verdedigen, van waar zij echter spoedig, door de matrozen uit de sloepen, weg geschoten of afgemaakt werden.

De Kapitein Elout was intusschen het eerst, met eene kompagnie van het 18de regiment, opgevolgd; waardoor onze magt, als ook door de schielijke aankomst van alle landingstroepen — welke zich aan de Oostzijde der rivier bevonden — van oogenblik tot oogenblik vermeerderde. De Luitenant van Geen had daarop order bekomen, om de vlugtenden na te zetten, waarbij er nog vele werden omgebragt. Gedurende deze beweging liet de Kapitein Gey het geschut der rechterflank onverwijld omzetten, om daarmede op de naastbij gelegene, regtlijnige waterbatterij, waarvan de uiteinden niet gesloten waren, vooral binnen langs de borstwering te vuren, hetwelk de vijandelijke bezetting dadelijk noodzaakte, door middel harer prauwen, te ontvlugten; wordende toen echter nog door een goed onderhouden geweer-

vuur achtervolgd. Deze waterbatterij was dadelijk door onze brave zeelieden beklommen geworden, doch sprong kort daarna in de lucht. Deze daverende slag - het onophoudelijk kanon- en geweervuur - het gedurig gejuich *leve de Koning!* het gedeeltelijk vlugten van den vijand en het hijschen van Neerlands vlag op elke nieuwe verovering in een vreemd, van het vaderland zoo verre verwijderd, gewest, vormde een tafereel, dat moeilijk te beschrijven is, doch overwaardig zoude zijn, tot onderwerp voor de geoefende hand eens historischilders te dienen!

Twoe voorname sterkten waren nu in handen, doch de groote en gedetacheerde batterijen, aan de overzijde der rivier gelegen, voor welke onze schepen gedeeltelijk, op den afstand eens pistoolschots ten anker lagen, waren nog door den vijand bezet, en vuurden onophoudelijk, waardoor onze vaartuigen zeer veel te lijden hadden. De Kapitein *Gey*, het nadeel ziende, dat onze schepen door dit vijandelijk vuur leden, kwam daarop tot het kloekmoedig besluit, om, zelfs zonder kans van eenen goeden uitslag, met zijne artilleristen in zijne boot naar deze batterijen over te steken. Met de grootste geestdrift stortte de Kapitein *Elout* met zijne kompagnie hem na, doch moest, tot zijn groot leedwezen, op herhaald bevel terug keeren. Toen waren alle blikken op de sloep van den Kapitein *Gey* gevestigd, die *alleen* naar de vijandelijke batterijen stevende, alhoewel men dezen overtocht voor ondoenlijk gehouden had, zoo lang de Gombora, boven stroom, niet door kanonneerbooten gedekt was. Deze beweging zoude echter te veel tijds vereischt hebben, waardoor de onderneming nog lang onzeker had kunnen blijven. De vijand maakte een verschrikkelijk vuur op de naderende boot, doch niets konde hare snelle vaart stuiten, welke nog zeer bevorderd werd, doordien alle manschappen, welke langs de boorden der boot geplaatst van pagaaijen (korte riemen) voorzien waren. Boven den uitersten hoek der grootste batterij landde deze kleine troep, en dreef den overmagtigen vijand - die waarschijnlijk door den kruid-damp het gering getal der onzen niet ontwaard had - van het eene punt tot het ander. Toen men van de Gombora het welgelukken dier onderneming zag, werden de overige landings-booten in eene meer regtlijnige strekking derwaarts afgezonden, en de opvolgende troepen veroverden daarna, gelijktijdig met de artilleristen, de laatste en voornaamste batterijen.

De schrijver dezer korte bijdrage, heeft daarmede be-

doeld, eene kleine schetste geven van den onverschrokken moed, krijgstuicht en standvastige volharding der troepen van onze land- en zeemagt, in de verre verwijderde Nederlandsche bezittingen getoond; en heeft voornamelijk willen aantoonen: dat de Oost Indische artillerie met de, in de laatste veldtogten zoo veel roem bevochten hebbende, artillerie van het staand leger, in vele opzigten kan wedijveren.

Een geabonneerde van den Spectator.

AANMERKINGEN

NIEUWE ORGANISATIE

Fransche Kavallerie.

(Bulletin des sciences militaires.)

» De wet van het jaar 1825 had de kavallerie in 48 linie- en 8 regimenten lijfwachten verdeeld, elk van 6 eskadrons. In het geheel telde men 16 zware kavallerie-, 13 dragonders-, 19 jagers-, 1 lancier- en 7 huzaren-regimenten. Het schijnt nu, dat wegens de moeilijkheid, om de regimenten zware kavallerie aan manschappen en paarden voltallig te houden, derzelver aantal op 12 verminderd is; waaruit men voor elk der drie legers - welke Frankrijk, in tijd van nood, aan deszelfs meest blootliggende grenzen zoude kunnen moeten stellen - eene divisie zou kunnen vormen. Elk dezer legers zou verder bevatten: eene divisie dragonders, eene brigade lanciers en eene of twee divisien lichte kavallerie; wanneer het laatstgenoemd wapen niet bij de divisien en infanterie-legerkorpsen, regiments- of brigades-gewijze is ingedeeld.

» De vermindering der kavallerie op 50 regimenten is zeer doelmatig; zij maakt de regimenten sterker, waardoor dezelve meer geschikt worden het veld te kunnen houden. Zij vordert echter zeer bekwame chefs.

» De wet van 19 Februarij 1831 verandert de 5 eerste jager-regimenten in lancier-regimenten, en behoudt daarenboven het lancier-regiment van *Orleans*. Dit korps wordt linie-kavallerie en krijgt de Poolsche montering; een nieuw bewijs van de ligtzinnigheid, waarmede veranderingen van dien aard - zonder over de gevolgen na te denken - worden ondernomen. Niets is nadeeliger dan zulke maatregelen; zij dooven den geest uit, die bij elk bijzonder wapen der kavallerie heerschen moet; zij zijn kostbaar voor den staat en brengen de officieren in schulden, dewijl zij andere monteringen en dikwerf andere paarden moeten aanschaffen.

» De jager-regimenten verliezen, bij deze nieuwe organisatie, hunne nummers, hetgeen verderfelijck is; het nummer van een korps mag niet, dan om gewichtige redenen, veranderd wor-

den; dewijl zij zich daardoor in militaire betrekkingen en in de krijgsgeschiedenis doen kennen en onderscheiden."

» Naar het oordeel der, in het jaar 1828, om raad gevraagde generaals, hield men de oprigting van geheele korpsen lanciers voor nutteloos; dewijl men in de omwentelings-oorlogen niet had kunnen opmerken, dat onze, met den sabel gewapende kavallerie, tegen de Oostenrijksche uhlanen met nadeel gestreden hadden. Wellicht is men echter tot deze nieuwe inrigting overgegaan, omdat de vreemde mogendheden zelven, sedert den vrede, deze korpsen in groot aantal hebben opgerigt, en dat men voor hen hierin niet wilde achterstaan. Tegenwoordig hebben wij dan ook 52 eskadrons lanciers, waarvan er 24 in regimenten en 28 bij de jagers zijn ingedeeld."

» Het druischt echter tegen alle grondstellingen eener goede organisatie aan, om één korps uit twee verschillende wapens zamen te stellen; hierdoor worden de kiemen van voortdurende ijverzucht gelegd, het onderwijs en de administratie verzwakt en ingewikkeld, en de ontwikkeling van den korpsgeest verhinderd. Deze, door elk officier — die over zijnen stand heeft nagedacht — gekende gebreken, waren den opstellers der wet van het jaar 1825 ook niet ontgaan; doch het gebrek, om voor de dienst der lanciers goed geschikte paarden te kunnen vinden, deed hen besluiten, de bekende nadeelen ter zijde te stellen, en men voegde bij de jager-regimenten twee eskadrons lanciers, dewijl men veronderstelde, dat de regiments-chefs, in het wel begrepen belang hunner eigenliefde, de tot de lanciers-dienst geschikte paarden van hunne regimenten, in die eskadrons zouden doen overgaan. In het jaar 1831 behield men deze gebrekkige zamenstelling, ofschoon men geheele korpsen lanciers had opgerigt! Door aankoop buitenlands konde men deze korpsen dadelijk bereden maken, maar wanneer de oorlog plotselings uitbrak, en wanneer het aankopen van paarden onmogelijk gemaakt wordt, wat moet er dan van deze kavallerie worden? Aan dezen maatregel heeft men eindelijk eene grootere uitbreiding gegeven, door bij elk regiment lanciers twee eskadrons tirailleurs te voegen; waarschijnlijk om gene in hunne kantonnementen en bij hunne bewegingen te dekken. Op deze wijze vereenigt men 12 eskadrons van een hulpwapen met de lanciers, welke zich echter van veel meer belang moeten rekenen dan de tirailleurs, daar de laatste minder schitterend bewapend zijn en aan den linkervleugel van het regiment geplaatst worden. Op deze wijze hebben wij 18 gemengde regimenten gekregen — iets dat zeer zeldzaam is. Daar nu bij de zamenstelling van legers alles in elkander moet grijpen, en de nadeelen van een gedeelte dier zamenstelling, eenen minderen of meerderen invloed op de andere gedeelten moeten uitoefenen, zoo komt het ons waarschijnlijk voor, dat de dienst der lichte kavallerie zeer moeilijk moet worden, en dat hare manschappen en materieel veel moeten lijden; dewijl zij van 26 regimenten op 20 regimenten verminderd, en de bij de jager-regimenten gevoegde lanciers zeer weinig voor de voorpostendienst geschikt zijn.

» Wanneer de vijand generaals heeft, welke hunne kavallerie goed weten aan te voeren, dan is het te vreezen, dat men de

nadeelen van deze korps-vermenging op eene gevoelige wijze zal ondervinden. Wanneer ook eenige der geoeffendste en kundigste regiments-chefs of generaals daaruit voordeel zullen weten te trekken, zoo zullen anderen — en wel grooter in getal — daarvan niets dan nadeelen ondervinden. Deze afdeelingen tirailleurs en lanciers vereischen — om met nut gebruikt te worden — een bijzonder geoeffend militair oog, en eene snelheid van aanwending, die men zeldzaam in chefs vereenigd vindt. Deze gedetacheerde eskadrons kunnen van hunne *soutiens* niet dan gebrekkig ondersteund worden, en zullen dan te zwak zijn, om eenen geoeffenden vijand met voordeel het hoofd te kunnen bieden. Wat zal er dan van het vertrouwen worden, dat elk soldaat noodwendig op zijn wapen moet hebben? En welke ontmoediging zal er dan niet bij korpsen plaats hebben, wier tirailleur- of lanciers-eskadrons altijd geworpen worden?"

» Deze maatregel doet vermoeden, dat men het voornemen heeft, op de indeeling van het leger, in — uit alle wapenen te zamen gestelde — divisien terug te komen. De infanterie-generaals zullen daardoor gemengde korpsen lichte kavallerie en zelfs zware kavallerie onder hunne bevelen krijgen, welke zij naar de omstandigheden zullen moeten aanwenden. Inderdaad zoude, wanneer de geheele kavallerie in brigaden of divisien ingedeeld wierd, de vereeniging van twee verschillende kavallerie-wapens in eene brigade of divisie, dezelfde voordeelen opleveren, die men nu met de vermenging dier wapens in één en hetzelfde regiment zoekt te verkrijgen."

» Er zijn nu bijna 300 jaren verlopen, dat men voor het eerst dragonders oprigtte, en sedert dien tijd is men het, over de, door hen te verrigten dienst, niet eens kunnen worden. In het begin beschouwde men ze als infanterie te paard; daarna als eene geheel eigenaardige kavallerie. Den omwentelings-oorlog maakten zij met karabijnen gewapend, en men weet welken roep zij zich daarin verwierven. NAPOLEON wilde ze wederom voor hunne eerste bestemming geschikt maken; wapende ze met geweren en maakte ze wederom tot infanterie te paard: men weet echter hoe slecht deze verandering uitviel. Na zijne regering bewapende men ze met karabijnen, en in 1831 ontvingen zij wederom geweren. Men weet niet, wat men van deze stelsel-verwisselingen denken moet, en waarom men bij afwisseling nu aan het eene en dan aan het andere de tegengestelde meening de voorkeur geeft."

» Men geeft de dragonders de geweren der artillerie, welke 5 duimen korter zijn, dan degenen, waarmede zij in 1803 bewapend waren, en 6 duimen langer dan de karabijnen van het model van het jaar IX, welke bij hen en de geheele kavallerie in gebruik waren. Het gewigt van het artillerie-geweer en dat der karabijnen is ongeveer gelijk; doch de laatste hebben eene toereikende schootswijdte, hinderen te paard zeer weinig, en zijn zeer gemakkelijk voor de tirailleurs te voet te behandelen. In vele opzichten is dit model veel doelmatiger dan dat van 1816, dat wel lichter is, doch hetwelk geene duurzaamheid, noch genoegzame schootsverheid heeft, en waarmede men niet juist kan treffen. Wij zijn overigens van gevoelen, dat de voor de voor- en achterhoede bestemde kavallerie, met vuurwapenen van genoeg-

zame schootsverheid moeten bewapend zijn, om eene engte te kunnen nemen of te verdedigen, en dat deze wapens voor de dragonders, jagers en huzaren gelijk moeten zijn; dewijl beide laatsten, uit den aard hunner te verrigten dienst, dikwerf met vijanden in gevecht komen, waarin ze deze laatste verwijderd moeten houden: b. v. wanneer zij troepen moeten inwachten, welker opstelling zij voorafgegaan zijn; of bij de ontruiming van troepen uit eene engte, derzelver terugtogt dekken moeten.

(*Vervolg en slot hierna.*)

Aan de Redactie

VAN DEN

MILITAIRES SPECTATOR.

De beschouwingen van den Hanoverschen Majoor JACOBI, over den *krijgsman in vreedetijd*, door U te regt overgenomen in uw N°. 17 van Vrijdag den 31sten Augustus, gaven mij aanleiding om voor U de mededeeling te verzoeken van eenen brief, welken ik wist voorhanden te zijn in de belangrijke verzameling handschriften, door den geleerden JACOBUS KONING nagelaten, een man, wiens nagedachtenis, wegens onvermoeide werkzaamheid en belangstelling in alle vakken van wetenschap, niet genoeg gewaardeerd kan worden. Met heuschheid is dit verzoek ingewilligd, en ik ben daardoor in staat, U de denkwijzen van een Nederlandsch Artillerie Officier der vorige eeuw te doen kennen, over het belang en den omvang der studien van zijn wapen. Die brief handelt niet over hetgeen JACOBI den *uitwendigen vorm* maar hetgeen hij het *inwendige wezen* noemt, en zijne bespiegelingen daarover, zullen, zoo ik vertrouw, bij uwe lezers, een wezenlijk belang inboezemen.

De Generaal der Artillerie, in dienst van den Nederlandschen Staat, L. S. DE CREUZNACH, werd in 1753 tot *Lid der Hollandische Maatschappij van Wetenschappen te Haarlem* benoemd, en het was bij die gelegenheid, dat hij, denkkelijk aan den Secretaris van dat Genootschap, den volgenden brief schreef, om voor de onderscheiding hem te beurt gevallen, te bedanken, welken brief ik meen te moeten geven zoo als die in het oorspronkelijke is, zonder daaraan iets te veranderen.

Wel Edele Gestrenge Heer!

» Ik heb de eer gehad UVEd. Gestr. seer geëerde missieve
» van den 6en dezer op zijn tijd te ontvangen, maar ben door
» een siekte van ruim 25 dagen belet geworden, om na be-
» hooren daarop te kunnen antwoorden. Nu God dank weeder-
» om eenigzins hersteld zijnde, agt ik het voor 't eerste van
» mijn hervattent werk te zijn, om UVEd. Gestr. dank te
» seggen voor genomene moeite, maar wel ook en voornament-
» lijk om bij het venerabele en bij mijn seer gerespecteerde
» Hollandse Collegie der wetenschappen tot Haarlem resideeren-
» de, mij gehoorsaamt en neederig te bedanken, voor de eer
» door UVEd. missive aan mijn gedaan, van mijn gering en
» onwaardig persoon tot Lid van dat illustre Gezelschap te re-

» cipieeren, en met haare vriendschap te willen honoreeren,
» soo als ik ben doende bij deesen mij voor zulk een ongeme-
» riteerde eer gehoorsaamt en in optima forme te bedanken,
» en te verseekeren, dat ik sal vlijt aanwenden, om was het
» mogelijk mijn selfs soodanig bequaam te maken, om te me-
» riteeren een Lid genaamt te werden, van soo een geexperi-
» menteerde en wiskonstige societeit. Tot nu toe kan ik mijn
» met geen andere wiskunde flatteeren, dan maar alleenig met
» mijn ambacht van de Artillerie, 't welk ik nu drie en dertig
» jaren hebbe gepractiseert, en alle nuren die ik (buiten den
» dienst van mijn Heer en Meester) voor mijn heb kunnen
» winnen, tot de studie van dat uitgestrekte metier heb geem-
» ploieert, en ik en leer en studeer nog dagelijks, niet om tot
» een onmogelijke perfectie, maar tot meerdere bequaamheid
» in 's lands dienst te koomen, soo als ik ook nog dadelijk
» ondervind, saaken die dat metier in de executie tot veel ver-
» lichtung, menage, beeter succes, en uitwerking strekken.

» Maar het metier van de Artillerie, een werk van soodanige
» uitgestrektheid zijnde, dat er wel weinige menschen zullen te
» vinden weesen, die het selfde in zijn compleete samenhang
» behoorlijk te leeren sig moeite hebben gegeven; omdat het
» een compositie is van de Genie, Mathematicq, Calcul, Me-
» chanique, Phisique, Hydraulique, Chimie enz. enz. en als
» den Artillerist niet goede principia van alle deese wiskunden
» heeft, kan hij nooit een volkoomen Artillerist genaamt wer-
» den, dus het menschelijke leeven, en voornamentlijk de men-
» schelijke levenskrachten, alsmeede de bequaamheid tot deese
» studien, seer laat beginnende en niet lang duurende, en ieder
» van de voorn. weetenschappen op zijn selfs meerder dan eens
» menschen leeven tot de perfectie van doen hebbende, is het
» niet mogelijk van alle tot de Artillerie betrekking hebbende
» weetenschappen, het noodige te kunnen leeren, en dus wei-
» nige groote Artilleristen in de waerelt zijn te vinden. Ten
» tweeden, al had een mensch sig op het uiterste bemoeit, en
» alle uren tot de theorie van de noodige Artillerie weten-
» schappen geemployeert, en al was hij in theoria tot groote per-
» fectie geavanceert, zal hij egter daarmede sonder practische
» experimenten, aan zijn Heer en Meester weinig nut van be-
» lang kunnen toebrengen; zijnde in sommige importante din-
» gen, de practische van de theoretische experimenten, consi-
» derabel verschillende, en wel soodanig, dat soo er ook iemand
» in 't klein wilde experimenteeren, en volgens de gevondene
» producten in het groote hetselfde oordeelen, zoude hij den
» bal eeven soo mis slaan, als verscheidene in het publicq seer
» vermaarde Professoren en Schrijvers van boeken, over Ar-
» tillerie en Ammunitie gedaan hebben, door dat sij hun grond
» en fundament op swakke losse gronden gebouwt, en uit proe-
» ven met snaphanen, dubbelhaaken, of kleine canontjes en
» met expresselijk daartoe geprepareerd kruid en kogels gedaan,
» deselfde effecten in proportie en progressie met het swaar ge-
» schut te zullen executeeren gesteld hadden, dit egter volstrekt
» onmogelijk is. Maar omdat het voor een particulier persoon,
» soo van wegens manquement van occasie als van wegens de

» importante sware kosten niet mogelijk is, de theoria met de
 » practijk in 't groot te examineeren en aan de bevindende ver-
 » schillen remedie te kunnen zoeken, maar dat sulx door een
 » lange oorlogspractijk, en onder de assistentie van groote Moogentheeden en voor 't Gemeenslands reekening door groote
 » kostbaare experimenten moet geschieden, soo is het ook natuurlijk dat er weinige Artilleristen noch kennaars en beminnaars van de Artillerie, in de essentiele Artillerie wetenschappen tot een hoog en nutbaar point hebben kunnen gelangen.

» Zoo dan nu deeze science soo raar, soo kostbaar, soo fatigant, en aan ieder groote Moogentheid, tot behoudenis van haar Land, Natie en gesag soo important veel gelegen is, en een diergelijke Moogentheid, heeft dan de satisfactie van goede geexperimenteerde lieden van dit metier in haar dienst te hebben, soo is het niet presumtief dat een diergelijk persoon, van eenige importante en nutbare wetenschappen en inventien, iets aan 't Publicq zal mededeelen, waardoor vijand en vriend, sonder moeite met den inventeur of auteur egaal wijs wierd. En het is om voor geallegerde reedenen ook seer waarschijnlijk, dat er tot nu toe weinige Artillerie boeken van consideratie in de waarelt sijn gekoomen.

» Maar soo mij iets onderhande mogte koomen, of soo het mogte gebeuren, dat ik in staat zoude weesen, aan de illustre Societeit iets te communicereen, of over saaken met mijne sentimenten en consideratien te kunnen dienen, zal het mij het uiterste vergenoegen geeven, door diergelijke occasien, hoe gering het ook mogte weesen, te kunnen toonen met wat hooge agtinge respect en consideratien voor het Illustre Collegie van deese Hollandse Societeit der wetenschappen en in 't particulier van UWED. Gestr. ik ben

WelEdele Gestrenge Heer

UWEd. Gestr.

's Hage
 den 25 December

seer ootmoedigen dienaar

1753.

L. S. DE CREUZNACH.

De stijl van den Generaal CREUZNACH moge ons thans eenigzins vreemd voorkomen, zijne inzigten zijn niettemin volkomen in overeenstemming met die der kundigste beoefenaars van het militaire vak, in den tegenwoordigen tijd. Hij zou ook nu het sieraad van zijnen stand zijn geweest, en zoo wel hebben aangedrongen op het verkrijgen van grondige kennis in vreedestijd, als dat hij een ieder zou hebben opmerkzaam gemaakt op de waarheid dat er eene lange oorlogspraktijk wordt gevorderd, om over de toepassing der theorie wel te oordeelen. Van hoe veel belang zijn, in dit opzigt, voor de Nederlandsche Armee, de gedenkwaardige gebeurtenissen geweest, welke, voor ons, met den 25sten Augustus 1830 zijn ontstaan, en zoo deze omstandigheden wel worden ter harte genomen, zoo kan en zal uit het algemeene kwaad nog iets goeds voortspruiten, dat gerustelijk gesteld zal kunnen worden onder de waarborgen van onze vrijheid en onafhankelijkheid, namelijk, een goed geoeffend Leger.

19 September Uw bestendige lezer,

1832.

N. N.

Bij de dankbetuiging aan den geeerden inzender, van deze in alle opzigten, maar voor het wapen der artillerie, zoo bijzonder belangrijke bijdrage, voegt *Spectator* den wensch, dat dit voorbeeld van deelneming en medewerking, in het welbegrepen belang onzer nationale militaire letterkunde en in dien van Koning en Vaderland, ook door anderen moge gevolgd worden: een wensch, welks vervulling het beste bewijs zou geven dat Nederlands krijgsmagt niet het oorlogsveld alleen met voordeel en onderscheiding weet te beploegen, maar dat zij met eene geoeffende hand dat der wetenschappen geleerd heeft te bezaaijen.

Spectator.

PLAATS GEHAD HEBBENDE PROMOTIEN,
 BIJ HET LEGER.

Bij Koninklijk besluit van den 2den September, zijn tot Rid- ders der orde van den Nederlandschen Leeuw benoemd de navolgende officieren van gezondheid, uit hoofde van de sedert Augustus 1830 in verschillende betrekkingen aan het leger be- wezene diensten:

F. S. Alexander, dirigerend chirurgijn-majoor bij het Rijks hospitaal te Utrecht;

H. H. Negeli, chirurgijn-majoor bij de Koninklijke militaire akademie te Breda, en, sedert de tijdelijke sluiting van dezelve, belast met de uitoefening zijner functie bij de ziekenzaal in het garnizoen te Breda;

F. Schmidt, chirurgijn-majoor bij het regiment ligte dragon- ders n°. 4;

H. W. Stroykens, chirurgijn-majoor bij de ziekenzaal in het garnizoen te 's Gravenhage;

H. Hasslyn, officier van gezondheid der 2de klasse bij de ambulance van het hoofdkwartier van het leger te velde;

N. J. M. van Wyck, officier van gezondheid der 2de klasse, bij de 13de afdeeling infanterie, thans bij het Rijks hospitaal te Utrecht;

W. Graaf van den Berg, officier van gezondheid der 2de klasse bij de 8ste afdeeling infanterie, thans bij het regiment lanciers;

Jhr. de Jonge, med. doctor en hoogleeraar te Middelburg;

C. van den Broeke, med. doctor te Middelburg;

C. J. Coert, chirurgijn-majoor van den 1en rang bij de ma- rine, thans door het departement van oorlog tijdelijk belast met de directie over de geneeskundige dienst te Vlissingen, en in de 4de en 5de districten der provincie Zeeland.

Bij besluit van Z. M. van den 29 Julij n°. 90, is de serg.- majoor P. S. Soury, van het korps vrijwillige jagers van Van Dam, benoemd tot 2den luit. titulair bij dat korps.

Bij besluit van 1 Augustus n°. 8, is benoemd tot kapitein bij de 8ste afd. inf., de 1ste luit. J. H. R. Humann van de afd., zijnde aan den kapitein H. Cauters van dezelfde afd. het tractement van non-activiteit toegelegd, in afwachting dat aan hem pensioen zal worden verleend.

Bij besluit van denzelfden dag n°. 9, is de 2de luit. H. W.

Voerman, van de 9de afd. inf., in zijnen tegenwoordigen rang en ancienniteit overgeplaatst bij de afdeeling grenadiers.

Bij besluit van 4 Augustus ll. n°. 20, is de Wel-Eerw. heer J. G. Ziepprecht, kandidaat tot de heilige dienst, tijdelijk in dienst gesteld als veldprediker voor de protestantsche militairen bij de reserve divisie van het leger te velde.

Bij besluit van den 13den Aug. ll. n°. 79, is de serg.-maj. J. A. J. Esser van het korps koninklijke jagers, benoemd tot 2den luit. titulair bij dat korps, zoolang hetzelfde zal bestaan, zonder bezwaar voor 's rijks schatkist.

Bij besluit van den 15den dezer n°. 22, is benoemd tot 1sten luit. bij het 1ste bataillon veld-artillerie de 2de luit. L. I. von Motz van het bat.

Uit eene algemeene order voor het leger van den 6den Sept. blijkt, dat Z. M., bij onderscheidene besluiten, loopende tot den 2den te voren, behalve de reeds door ons medegedeelde benoemingen enz., nog heeft benoemd:

Tot adjudant van den gener.-majoor Snouckaart van Schauburg, provincialen kommandant van Zuid-Holland, den 1sten luit. F. J. D. A. Kuyl van Trojen, van de 12de afd. inf. — Bij de 5de afd. inf.: tot 2den luit., den sergeant N. van den Bouk, van het 1ste bat. jagers. — Bij het reg. lanciers: tot 2den luit.-honorair, den wachtm. D. de Bruyn, van het regiment.

Bij het wapen der artillerie, dienst doende in de Oost-Indien: tot 2den luit., den sergeant F. A. Prinsen, van het 1ste bat. veld-artillerie. — Het tractement van non-activiteit verleend aan de kapt. D. H. J. Meyners, van de 5de afd. inf., en N. L. Meyners, van de artillerie-kompagnie van het algemeen depôt der landmagt n°. 33. — Op deszelfs verzoek, eervol uit de dienst ontslagen, den op non-activiteit gestelden kapt. P. J. E. Baron de Heusch, van de opgeheven 15de afd. inf. — Uit de dienst ontslagen, den 2den luit. VV. de Haan, van de 10de afd. inf.

Terwijl voorts door Z. K. H. den Admiraal en Kolonel-Generaal, aan de hierna vermelde officieren de functien van adjudant zijn opgedragen, als: bij de afd. grenadiers: aan den 1sten luit. C. Yske, van de afd. — Bij het 1ste bat. jagers: aan den 1sten luit. A. Quirin, van het bat. — Bij de 5de afd. inf.: aan den 1sten luit. L. J. Engert, van de afd. — Bij de 13de afd. inf.: aan den 2den luit. G. J. Pompe van Meerdervoort, van de afd. — Bij de 2de divisie van het algemeen depôt der landmagt n°. 33: aan den 1sten luit. L. Swemer, van de 17de afd. inf.

En eindelijk in hunnen tegenwoordigen rang en ancienniteit overgeplaatst: bij de 2de afd. inf.: de 2de luit.-kwartiermeester F. H. Rant, van de 7de afd. inf. — Bij de 5de afd. inf.: de 2de luit. G. E. Croissant, van de 10de afd. inf. — Bij de 14de afd. inf.: de maj. J. van Gorkum, van de 17de afd. inf.

Nog zijn door Z. M. benoemd: tot Ridders van de 4de klasse der militaire VVillems-orde: de kapt. A. Hellwig, bij het 5de bat. artillerie; de flanker André Bernard, van de 19de afd. inf.; en de kapt. Buteux, adjudant van den gouverneur van Neêrlands-Indië.

Tot Ridders der orde van den Nederlandschen Leeuw: de

kapt. F. A. Eger van Wissekerke, bij de 7de afd. inf., en werkzaam bij het Departement van Oorlog. De kapt. van Roozendaal, opzichter in den constructiewinkel te Delft.

Uerscheidenheden.

Middelen van verdediging bij de Birmans in gebruik.

In den veldtogt, welke in het jaar 1824 door de Engelschen, onder de bevelen van den Generaal-Majoor *Campbell*, begonnen werd, waren de officieren dikwerf — gedurende de twee jaren, dat deze oorlog duurde — in de gelegenheid, de strategische kennis op te merken, welke zij niet bij een volk, dat algemeen als barbaarsch werd beschouwd, verwacht hadden. De Majoor *Snodgrass*, welke de geschiedenis van dezen oorlog beschreven heeft, haalt onder anderen een bijzonder stelsel van verdediging aan, hetwelk door de Birmans — wanneer zij genoodzaakt zijn, zich in het open veld te versterken — is aangenomen. Wij ontleenen hiervan het navolgende verhaal:

» Wij waren in het gezigt van den vijand, toen wij opmerkten dat de beweegbare massa's, die eenige oogenblikken te voren onze aandacht hadden bezig gehouden, en ons zelfs eenigzins in verlegenheid gebragt, plotselijk onder den grond verdwenen waren; en wel zoodanig, dat, indien wij geen getuigen gehad hadden van het schouwspel, dat eenige oogenblikken vroeger onze geheele aandacht bezig hield, het ons onmogelijk zoude geweest zijn, aan het bestaan dezer, toen onderaardsche, legioenen te kunnen gelooven. De marsch van een opperhoofd, die op de plaats van dit schouwspel, met zijnen *chattach* of vergulden zonnescerm, heen en weder wandelde, en welke deze werken scheen na te gaan en te besturen, was in dat oogenblik het eenigst voorwerp, dat eenigen achterdocht konde verwekken. Voor eenen, in de verte geplaatsten opmerker, zouden de aardhoopen, welke de heuvels bedekten, geheel iets anders voorgekomen zijn, dan kenmerken van de tegenwoordigheid des vijands. Ons echter — die deze vreemde verandering gezien hadden — kwamen deze aardhoopen voor, als door tooverwerk en door den tooverstok voortgebragt.»

» Door de Engelsche troepen aangevallen, waren zij zeer schielijk uit hunne stelling verjaagd, en daarna werden — zoo als men ligtelijk begrijpen kan — hunnen versterkings en verdedigings arbeid, met even veel belangstelling als nieuwsgierigheid bezien. Dezelve bestond uit eene rij kuilen, welke elk één of twee mannen konden bevatten en zoodanig in de rondte uitgegraven waren, dat de zich daarin bevindende soldaten, tegen den regen en het vuur des vijands bescherming vonden. Op deze wijze kon een bom, wanneer die in hunne versterkingen viel, niet meer dan de twee soldaten doodden of kwetsen, welke de kuil, waarin hij gevallen was bevatte. Daar de Birmans niet gewoon zijn hunne voorposten af te lossen, zoo wordt elke kuil met eene zekere hoeveelheid rijst, water en brandstoffen voorzien, genoegzaam voor het kleine garnizoen; hetwelk dezelve bevat en voor het

oog des vijands verbergt. In elke kuil vond men een soort van leger, gemaakt van gras, drooge bladeren en andere voorwerpen, waarop een der soldaten rust, terwijl de andere op schildwacht staat. Wanneer eene eerste linie van deze kuilen afgevoerd is, dan beginnen de eerste bezetters, onder begunstiging der duisternis, aan eene tweede, meer in de nabijheid des vijands; als wanneer de eerste linie dadelijk door andere troepen bezet wordt. Het aantal en de indeeling dezer versterkingen, hangt af van het aantal troepen, welke zij tegen zich hebben, de gesteldheid van het terrein of van de plannen van hun Opperhoofd.

BRIEFWISSELING.

Aan de Redactie van den Militairen Spectator

In uw blad van Vrijdag den 17en Augustus II. las ik, onder meer andere interessante artikels, ook dat getiteld: *Wijze om te defileren*; enz.; een artikel, ingezonden door den kapitein BUSER, van het 2e Bataillon der 1e afdeeling Mobile Schutterij van Overijssel, hetwelk mij en, zoo ik geloof, elk militair bijzonder aangenaam was te lezen; daar men toch immer gaarne met iets nieuws in zijn vak bekend gemaakt wordt. En alhoewel het thans geene tijden zijn, om fantaisie manoeuvres, althans geene fantaisie defileerwijzen zamen te stellen en te doen uitvoeren, zoo is men evenwel, door de interessante bijdrage van den edelen kapitein BUSER, in staat gesteld, om, in rustiger tijden, iets nieuws te doen uitvoeren.

Dien ten gevolge hield ik mij dan ook stellig overtuigd, dat de een of ander, oneindig meer dan ik, ervaren militair, zich zoude beijverd hebben, om in uw eerstvolgend blad, openlijk hulde te doen aan de talenten van den kapitein BUSER; welke zich wel heeft willen verledigen, zijne spitsbroeders een gering blijk zijner bekwaamheden, in het militaire vak, mede te deelen.

In mijne verwachting te dezen mij echter grootelijks teleurgesteld ziende, verzoek ik U, deze regelen in uw blad te willen opnemen; ten einde daardoor den welverdienden lof, aan ware verdiensten en bekwaamheid, toe te zwaaijen.

Breda, 14 Sept. 1832.

Een Infanterist.

Bij toeval was deze brief, onder andere papieren, bij de voorloopig ter zijde gelegde stukken geraakt. *Spectator* moet zich daarom bij den geeerden schrijver verontschuldigen, dat hij niet eerder tot de loffelijke bedoeling van dien brief heeft medegewerkt. Volgaarne ruimt hij eene plaats in zijne kolommen voor dit schrijven in – vooral daar hem zoo zeldzaam het genoegen gegund wordt, iets van het hoofdwapen van het leger te ontvangen; in welks gunsten hij – op eenige weinige uitzonderingen na – nog niet heeft mogen deelen. De verwondering van den geeerden schrijver dezes briefs zal misschien geheel verdwijnen, wanneer hij van *Spectator* verneemt, dat zijn blad, onder onze

infanterie officieren, slechts een zeer gering getal lezers gevonden heeft; en sedert lang zou hij de uitgave zijner nummers hebben moeten staken, zoo hij bij de andere wapenkorpsen van het leger, geene des te grootere deelneming en medewerking gevonden had. Waaraan hij die geringere deelneming, bij het hoofdwapen van ons leger zou moeten toeschrijven, is *Spectator* onbekend; bestonden daarvoor redenen, dan had hij kunnen verwachten, daaromtrent te worden ingelicht, waartoe hij reeds dikwerf aanzoek gedaan heeft. Van ter zijde heeft hij echter vernomen, dat een onzer infanterie officieren zich veel beijverd heeft, om dit blad in een ongunstig daglicht te stellen. *Spectators* abonnementslijst zou, wanneer dit vermoeden eenigen grond van waarheid heeft, kunnen aanwijzen, bij welke afdeeling de bedoelde persoon den meesten invloed uitoefent. *Spectator* laat het aan den tijd over, dien kwaden indruk weg te nemen, die, zoo hij zich niet vergist, is medegedeeld geworden door gekrenkte en scherp gekenmerkte eigenliefde.

Wijders is bij hem ingekomen een vertoog, geteekend *Uw bestendige lezer*, over de vorming van eenen goeden trein.

Waarschijnlijk bedoelt de schrijver de stukkenrijders, daar reeds, sedert de laatste organisatie der veld- en rijdende artillerie, de trein van die wapens afgescheiden, niet meer gebezigd wordt tot de bespanning der stukken of kaissons der batterijen. In de veronderstelling dan, dat de schrijver de eerstgenoemde bedoelt, gaat hij, onder vele goede en juiste denkbeelden omtrent het gewigt van dit gedeelte der bediening van het geschut, in zijne liefde voor den door hem genoemden trein te ver. Altijd onder de benaming van *trein*, wil de schrijver dezelve tot de eerste keurbende van het leger vormen, het beste betalen en kleeden. Geen soldaat zou, volgens hem, bij den trein kunnen overgaan, dan na 4 of 6 jaren bij de kavallerie gediend te hebben, en dan nog moest deze overgang eene bevordering zijn. Zelfs gaat de schrijver nog verder, zeggende: »En ook houde ik het er zelf voor, dat al moest men ook het zoo zeer verdienstelijke en geliefde wapen der rijdende artillerie, voor eenen algemeenen bruikbaren trein inkrimpen, of hunne manschappen met bevordering daarbij indeelen, voorzeker de geheele armee daarbij merkkelijk zoude winnen enz. enz.» In het kort, al wat eenigzins goed bij andere wapens was, moest bij den trein overgaan. Hoogstwaarschijnlijk heeft de schrijver, sedert de bovenbedoelde organisatie, geen veld- of rijdende artillerie zien manoeuvreren – want in dat geval moest het bij hem opgekomen zijn, dat onze tegenwoordige miliciens-stukkenrijders wezenlijk zoo onhandig niet zijn – vooral daar de meesten in zeer korten tijd er zoo ver in geoefend zijn geworden. Nog onlangs verklaarde een Oostenrijksch hoofd-officier der artillerie, onze artillerie in beweegbaarheid, goede bediening en doelmatigheid van materieel, voor de beste van geheel Europa. Den schrijver dank zeggende voor zijne goede hedoeling, is het *S.* echter niet mogelijk geweest dit stuk te plaatsen.